

“TASDIQLAYMAN”

**Kattaqo‘rg‘on davlat pedagogika
instituti rektori Sh.R.Urakov**

2 oktabr 2026 yil.

cht33-son

**KATTAQO‘RG‘ON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI
«AKADEMIK HALOLLIK VA ILMIY-TADQIQOT
ETIKASIGA RIOYA QILISHNI TARG‘IB QILISH»**

DASTURI

Kattaqo‘rg‘on – 2026

I. UMUMIY QOIDALAR

1. Mazkur Dastur Kattaqo'rg'on davlat pedagogika instituti rektorining 2026-yil 15-sentabrdagi 250-ij-son «Akademik halollik va ilmiy-tadqiqot etikasi kodeksini hamda Institut Kengashi huzuridagi Ilmiy tadqiqotlar etikasi qo'mitasi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash va ularning ijrosini tashkil etish to'g'risida»gi buyrug'i, Akademik halollik va ilmiy-tadqiqot etikasi kodeksi hamda Institut Kengashi huzuridagi Ilmiy tadqiqotlar etikasi qo'mitasi to'g'risidagi nizom talablarini amaliyotga tizimli joriy etish maqsadida ishlab chiqilgan.

2. Dastur institutda akademik halollik va ilmiy-tadqiqot etikasi madaniyatini shakllantirish, qoidabuzarliklarning oldini olish, talaba, professor-o'qituvchi, xodim va tadqiqotchilarning huquq hamda majburiyatlari bo'yicha xabardorligini oshirish, shuningdek tegishli tartib-taomillarni tushunarli va bir xil qo'llashga qaratilgan.

3. Dastur tadbirlari bakalavriat va magistratura talabalari, doktorantlar, mustaqil izlanuvchilar, professor-o'qituvchilar, ilmiy rahbarlar, taqrizchilar, tarkibiy bo'linmalar xodimlari va ilmiy tadqiqotlarga jalb etiladigan boshqa shaxslarni qamrab oladi.

4. Akademik nohalollik, plagiat, ma'lumotlarni uydirish yoki soxtalashtirishga oid intizomiy masalalar Institut Kengashi yoki uning qarori bilan tuzilgan Akademik halollik komissiyasi vakolatiga kiradi. Ilmiy tadqiqotlar etikasi qo'mitasi esa inson ishtirokidagi tadqiqotlar, ongli rozilik, ishtirokchi xavfsizligi, shaxsga doir va maxfiy ma'lumotlarni himoya qilish masalalarida o'z vakolati doirasida etik ekspertiza o'tkazadi.

II. DASTURNING MAQSADI VA VAZIFALARI

5. Dasturning asosiy maqsadi institutda akademik halollik va ilmiy-tadqiqot etikasi qoidalariga ongli, barqaror va mas'uliyatli rioya etish muhitini shakllantirish hamda Kodeks va Nizom talablarining amaliy ijrosini ta'minlashdan iborat.

6. Dastur doirasida quyidagi vazifalar amalga oshiriladi:

- akademik yozuv madaniyati, iqtibos va havola berish qoidalari bo'yicha amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish;

- plagiat, o'z-o'ziga plagiat, ko'chirmachilik, qalbakilashtirish va boshqa akademik qoidabuzarliklarning oldini olish;

- ilmiy ma'lumotlarni uydirish (fabrikatsiya) va soxtalashtirish (falsifikatsiya) holatlariga yo'l qo'ymaslik, tadqiqot ma'lumotlarini haqqoniy qayd etish va saqlash madaniyatini shakllantirish;

- mualliflik va hammualliflikni to'g'ri belgilash, ilmiy hissani xolis aks ettirish va nashr etish etikasiga rioya qilish;

- sun'iy intellekt vositalaridan mas'uliyatli, ochiq va topshiriq talablari doirasida foydalanish, zarur hollarda foydalanishni deklaratsiya qilish;

- manfaatlar to'qnashuvini aniqlash, oshkor etish va boshqarish bo'yicha bilim va amaliy ko'nikmalarni shakllantirish;

- inson ishtirokidagi tadqiqotlarda etik ekspertiza, ongli rozilik, maxfiylik va shaxsga doir ma'lumotlarni himoya qilish talablarini tushuntirish;

- akademik nohalollik bo'yicha murojaatlarni ko'rib chiqish va apellyatsiya tartiblarini ishtirokchilarga tushuntirish;

– Kodeks va Nizom ijrosini muntazam monitoring qilish, tizimli muammolarni aniqlash va takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish.

III. DASTURNI AMALGA OSHIRISH TAMOYILLARI

7. Dastur quyidagi tamoyillar asosida amalga oshiriladi:

- qonuniylik, adolat va xolislik;
- vijdonlilik, ochiqlik va shaxsiy javobgarlik;
- profilaktika va tushuntirish ishlarining ustuvorligi;
- talaba va xodimlarning huquqlarini hurmat qilish hamda protsessual kafolatlarga rioya etish;
- manfaatlar to'qnashuvining oldini olish va boshqarish;
- maxfiylik, shaxsga doir ma'lumotlarni himoya qilish va axborot xavfsizligi;
- avtomatlashtirilgan vositalar natijalarini inson ekspertizasi bilan uyg'un baholash;
- monitoring natijalariga asoslangan uzluksiz takomillashtirish.

IV. ASOSIY YO'NALISHLAR

8. Akademik yozuv va manbalar bilan ishlash. Talabalarga va tadqiqotchilarga ilmiy matn tuzish, parafraz, iqtibos, havola va foydalanilgan adabiyotlarni rasmiylashtirish, manbani tekshirish hamda akademik uslub bo'yicha seminar va amaliy mashg'ulotlar tashkil etiladi.

9. Plagiatning oldini olish. Plagiat va uning shakllari, o'xshashlik ko'rsatkichi bilan plagiat tushunchasining farqi, antiplagiat tizimlari natijalarini mazmunan talqin qilish, o'z-o'ziga plagiat va tarjima orqali yashirilgan plagiat bo'yicha tushuntirish ishlari olib boriladi.

10. Ilmiy ma'lumotlarning haqqoniyligi. Fabrikatsiya va falsifikatsiyaning mazmuni, empirik ma'lumotlarni to'plash, qayd etish, saqlash, tahlil qilish va natijalarni xolis taqdim etish bo'yicha treninglar o'tkaziladi.

11. Mualliflik va nashr etikasi. Mualliflik va hammualliflik mezonlari, real ilmiy hissa, minnatdorchilik bildirish, bir qo'lyozmani bir vaqtning o'zida bir nechta nashrga topshirmaslik, taqriz va nashr jarayonidagi etik talablar tushuntiriladi.

12. Sun'iy intellekt vositalaridan mas'uliyatli foydalanish. Texnik-yordamchi, mazmuniy va taqiqlangan foydalanish holatlari, AI natijalarini mustaqil tekshirish, foydalanishni oshkor etish, maxfiy ma'lumotlarni ochiq platformalarga kiritmaslik hamda AI indikatorlarini avtomatik hukm sifatida qo'llamaslik bo'yicha amaliy tavsiyalar beriladi.

13. Manfaatlar to'qnashuvi. Moliyaviy, ilmiy, xizmat, shaxsiy, ilmiy rahbarlik, hammualliflik va boshqa manfaatdorlik holatlarini aniqlash, yozma oshkor etish va muhokama hamda qaror qabul qilishdan chetlanish tartibi tushuntiriladi.

14. Etik ekspertiza. Inson ishtirokidagi, biologik material, shaxsga doir yoki maxfiy ma'lumotlarni qayta ishlashni nazarda tutuvchi tadqiqotlarni tadqiqot boshlanishidan oldin etik ekspertizadan o'tkazish, ariza va ilovalarni tayyorlash, ongli rozilik va ma'lumotlarni boshqarish talablari bo'yicha uslubiy yordam ko'rsatiladi.

15. Murojaat va apellyatsiya. Akademik nohalollik bo'yicha murojaatni ro'yxatga olish, shaxsga da'vo va dalillar mazmunini bildirish, tushuntirish olish, xolis ko'rib chiqish va qaror ustidan apellyatsiya berish tartibi bo'yicha tushuntirishlar tashkil etiladi.

V. TASHKILIY MEXANIZM

16. Dastur ijrosini umumiy muvofiqlashtirish Ta'lim sifatini ta'minlash bo'limi, Ilmiy tadqiqotlar, innovatsiyalar va ilmiy-pedagogik kadrlar tayyorlash bo'limi hamda O'quv-uslubiy boshqarma tomonidan hamkorlikda amalga oshiriladi.

17. Dastur tadbirlarini tashkil etishda Ilmiy tadqiqotlar etikasi qo'mitasi, fakultet dekanlari, kafedra mudirlari, Xodimlar bilan ishlash bo'limi, Raqamli ta'lim texnologiyalari markazi va boshqa tegishli tuzilmalar o'z vakolatlari doirasida jalb etiladi.

18. O'quv-seminarlar ma'ruza, amaliy trening, keys tahlili, savol-javob, uslubiy konsultatsiya, onlayn material, infografika va qisqa yo'riqnoma shakllarida tashkil etilishi mumkin.

19. O'tkazilgan har bir tadbir bo'yicha sana, mavzu, maqsadli guruh, qatnashchilar soni, mas'ullar, foydalanilgan materiallar va natijalarni tasdiqlovchi hujjatlar rasmiylashtiriladi va tegishli bo'linmada saqlanadi.

VI. MONITORING, TAHLIL VA HISOBDOIRLIK

20. Dastur ijrosi bo'yicha monitoring semestr davomida amalga oshiriladi. Monitoringda tadbirlarning o'tkazilganligi, maqsadli guruhlar qamrovi, o'quv-uslubiy hujjatlarda akademik halollik va AI bo'yicha talablarning aks etishi, murojaat va etik ekspertiza mexanizmlarining ishlashi hamda aniqlangan muammolar tahlil qilinadi.

21. Monitoring natijalari dalolatnoma, ma'lumotnoma, seminar bayonnomasi, qatnashchilar ro'yxati, taqdimot va tarqatma materiallar, veb-sayt e'lonlari, so'rovnoma natijalari, etik ekspertiza reyestri va boshqa tasdiqlovchi hujjatlar asosida umumlashtiriladi.

22. Har o'quv yili yakunida Kodeks va Nizom ijrosi bo'yicha umumlashtirilgan tahliliy ma'lumot tayyorlanadi. Unda aniqlangan tizimli muammolar, ularning sabablari, amalga oshirilgan choralar va keyingi o'quv yili uchun takliflar aks ettiriladi hamda institut Kengashi muhokamasiga kiritiladi.

23. Monitoring natijalariga ko'ra Dastur tadbirlari, metodik materiallar va tushuntirish mexanizmlari zaruratga qarab yangilanadi.

VII. KUTILAYOTGAN NATIJALAR

– institutda akademik halollik va ilmiy-tadqiqot etikasi bo'yicha yagona tushuncha va amaliy yondashuv shakllanishi;

– talaba, professor-o'qituvchi va tadqiqotchilarning akademik yozuv, iqtibos, havola, mualliflik va nashr etikasi bo'yicha amaliy savodxonligi oshishi;

– plagiat, fabrikatsiya, falsifikatsiya va boshqa akademik qoidabuzarliklarning oldini olishga qaratilgan profilaktik mexanizmlar kuchayishi;

- sun'iy intellekt vositalaridan mas'uliyatli foydalanish va uni zarur hollarda oshkor etish amaliyoti shakllanishi;
- inson ishtirokidagi tadqiqotlarda etik ekspertiza, ongli rozilik va shaxsga doir ma'lumotlarni himoya qilish talablarining barqaror qo'llanishi;
- murojaat, ko'rib chiqish va apellyatsiya mexanizmlarining tushunarli va hujjatlashtirilgan tarzda ishlashi;
- Kodeks va Nizom ijrosi yuzasidan muntazam monitoring va Kengashga tahliliy axborot kiritish amaliyoti yo'lga qo'yilishi.

VIII. YAKUNIY QOIDALAR

24. Mazkur Dastur rektor tomonidan tasdiqlangan kundan e'tiboran kuchga kiradi.
25. Dastur ijrosi bo'yicha mas'ul bo'linmalar o'zlariga yuklatilgan vazifalarni belgilangan muddatlarda amalga oshiradi va tegishli tasdiqlovchi hujjatlarni shakllantiradi.
26. Dasturga o'zgartirish va qo'shimchalar Kodeks va Nizomga kiritilgan o'zgarishlar, monitoring natijalari, qonunchilik va amaldagi akademik amaliyotdagi yangilanishlardan kelib chiqib kiritilishi mumkin.

DASTURNI ISHLAB CHIQUVCHILAR

**Ta'lim sifatini ta'minlash bo'limi
boshlig'i**

**Ilmiy tadqiqotlar, innovatsiyalar va
ilmiy-pedagogik kadrlar tayyorlash
bo'limi boshlig'i**

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

V. Axrorov

M. To'rayev

I. Madatov

«AKADEMIK HALOLLIK VA ILMIY-TADQIQOT ETIKASIGA RIOYA QILISHNI TARG'IB QILISH» DASTURINI AMALGA OSHIRISH BO'YICHA CHORA-TADBIRLAR REJASI

№	Tadbir nomi	Amalga oshirish mexanizmi	Muddati	Mas'ullar	Natijani tasdiqlovchi hujjat
1	Kodeks va Nizom mazmuni bo'yicha boshlang'ich axborot-tushuntirish tadbirlarini tashkil etish	Asosiy talablar, vakolatlar, murojaat va etik ekspertiza yo'llari bo'yicha qisqa taqdimot va savol-javob	2026-yil sentabr–oktabr, keyinchalik har o'quv yili boshida	Ta'lim sifatini ta'minlash bo'limi; Ilmiy bo'lim; O'quv-uslubiy boshqarma	Taqdimot, bayonnoma, qatnashchilar ro'yxati, foto/axborot
2	«Tanishtiruv haftaligi» doirasida talabalarni akademik halollik qoidalari bilan tanishtirish	Plagiat, ko'chirmachilik, mualliflik, AI va baholashdagi halollik bo'yicha tushuntirish	Har yili o'quv yili boshida	Fakultet dekanlari, kafedra mudirlari	Tanishtirish jadvali, ro'yxat, bayonnoma
3	Akademik yozuv, iqtibos va havola bo'yicha amaliy seminar	Parafraz, to'g'ridan-to'g'ri iqtibos, bibliografik havola, manbani tekshirish bo'yicha mashqlar	Har semestrda kamida bir marta	O'quv-uslubiy boshqarma; kafedralar	Seminar dasturi, tarqatma material, qatnashchilar ro'yxati
4	Plagiatning oldini olish va antiplagiat natijalarini to'g'ri talqin qilish bo'yicha trening	Similarity ko'rsatkichi va plagiat farqi, mozaykali plagiat, o'z-o'ziga plagiat va tarjima plagiat bo'yicha keyslar	Har semestrda	Ta'lim sifatini ta'minlash bo'limi; O'quv-uslubiy boshqarma	Trening materiallari, keyslar, bayonnoma
5	Fabrikatsiya va falsifikatsiyaning oldini olish bo'yicha seminar	Tadqiqot ma'lumotlarini yig'ish, qayd etish, saqlash, tahlil qilish va xolis taqdim etish bo'yicha tushuntirish	Yiliga kamida bir marta	Ilmiy bo'lim; Ilmiy tadqiqotlar etikasi qo'mitasi	Seminar dasturi, metodik material, ro'yxat
6	Mualliflik va hammualliflikni to'g'ri belgilash bo'yicha seminar	Real ilmiy hissa, mualliflar tarkibi, minnatdorchilik, nashr etikasi va manfaatlarni oshkor etish	Yiliga kamida bir marta	Ilmiy bo'lim; kafedralar	Taqdimot, bayonnoma, tarqatma material
7	Sun'iy intellekt vositalaridan mas'uliyatli foydalanish bo'yicha amaliy trening	Texnik-yordamchi, mazmuniy va taqiqlangan foydalanish; deklaratsiya; maxfiy ma'lumotlar; AI indikatorini talqin qilish	Har semestrda	Ta'lim sifatini ta'minlash bo'limi; O'quv-uslubiy boshqarma; Ilmiy bo'lim	Trening materiallari, AI deklaratsiyasi namunasi, ro'yxat
8	Fan sillabuslari va topshiriqlarda akademik halollik hamda AI talablari aks etishini ta'minlash	Ruxsat etilgan/ruxsat etilmagan AI foydalanishi, iqtibos va havola, originallik talablari bo'yicha aniq ko'rsatmalarni kiritish	Har o'quv yili fan hujjatlari tasdiqlanishida	O'quv-uslubiy boshqarma; kafedra mudirlari	Sillabuslar monitoringi, ma'lumotnoma
9	Manfaatlar to'qnashuvini aniqlash va boshqarish bo'yicha tushuntirish	Moliyaviy, ilmiy, xizmat, rahbarlik, hammualliflik va shaxsiy manfaatdorlik holatlari bo'yicha keyslar	Yiliga kamida bir marta va zaruratga ko'ra	Ilmiy bo'lim; Ilmiy tadqiqotlar etikasi qo'mitasi	Seminar materiali, deklaratsiya shakllari

№	Tadbir nomi	Amalga oshirish mexanizmi	Muddati	Mas'ullar	Natijani tasdiqlovchi hujjat
10	Etik ekspertiza tartibi bo'yicha tadqiqotchilar uchun uslubiy seminar	Ariza, protokol, rozilik, ma'lumotlarni boshqarish rejasi, xavf-foyda va monitoring hujjatlarini tayyorlash	Har semestrda va yangi tadqiqotlar boshlanishidan oldin	Ilmiy bo'lim; Ilmiy tadqiqotlar etikasi qo'mitasi	Uslubiy yo'riqnoma, taqdimot, ariza shakllari
11	Ongli rozilik, maxfiylik va shaxsga doir ma'lumotlarni himoya qilish bo'yicha trening	Ishtirokchi huquqlari, voyaga yetmaganlar, anonimizatsiya, ma'lumot saqlash va uchinchi tomon platformalari xavfi	Yiliga kamida bir marta	Ilmiy tadqiqotlar etikasi qo'mitasi; Ilmiy bo'lim	Trening materiali, keyslar, qatnashchilar ro'yxati
12	Akademik nohalollik bo'yicha murojaat va apellyatsiya tartibini tushuntirish	Murojaatni ro'yxatga olish, dalillar, shaxsni tinglash, xolis ko'rib chiqish va apellyatsiya muddatlari bo'yicha yo'riqnoma	Har o'quv yili boshida va zaruratga ko'ra	Ta'lim sifatini ta'minlash bo'limi; Ilmiy bo'lim	Qisqa yo'riqnoma, axborot materiali
13	Akademik halollik va ilmiy-tadqiqot etikasi bo'yicha qisqa uslubiy materiallar tayyorlash	Infografika, eslatma, savol-javob, keys va QR-havolali materiallar tayyorlash	2026/2027 o'quv yili davomida, keyin yangilab borish	Ta'lim sifatini ta'minlash bo'limi; O'quv-uslubiy boshqarma; Ilmiy bo'lim	Infografika, eslatma, elektron materiallar
14	Institut rasmiy axborot manbalarida doimiy axborot sahifasini yuritish	Kodeks, Nizom, etik ekspertiza tartibi, shakllar, murojaat kanali va metodik materiallarni joylashtirish	Doimiy	Raqamli ta'lim texnologiyalari markazi; mas'ul bo'linmalar	Veb-sahifa havolasi, joylashtirilgan materiallar
15	Professor-o'qituvchilar va xodimlar uchun maqsadli malaka oshirish seminarlarini o'tkazish	Baholashda halollik, ilmiy rahbarlik etikasi, taqriz, maxfiylik va AI bo'yicha amaliy keyslar	Yiliga kamida bir marta	O'quv-uslubiy boshqarma; Ta'lim sifatini ta'minlash bo'limi; Ilmiy bo'lim	Seminar dasturi, sertifikat/ro'yxat, materiallar
16	Talaba va xodimlarning xabardorlik darajasini o'rganish	Qisqa anonim so'rovnoma orqali tushunarsiz yoki amalda muammo tug'dirayotgan masalalarni aniqlash	Har o'quv yili yakunida	Ta'lim sifatini ta'minlash bo'limi	So'rovnoma natijalari, tahliliy ma'lumot
17	Dastur ijrosi bo'yicha semestr monitoringini o'tkazish	Rejadagi tadbirlar, hujjatlar, sillabuslar, e'lonlar va o'quv materiallari bajarilishini tekshirish	Har semestr yakunida	Ta'lim sifatini ta'minlash bo'limi; Ilmiy bo'lim; O'quv-uslubiy boshqarma	Monitoring ma'lumotnomasi, aniqlangan kamchiliklar ro'yxati
18	Kodeks va Nizom ijrosini yillik tahlil qilish hamda Kengashga taklif kiritish	Tizimli muammolar, murojaatlar, o'quv-seminarlar, etik ekspertiza va monitoring natijalarini umumlashtirish	Har o'quv yili yakunida	Ta'lim sifatini ta'minlash bo'limi; Ilmiy bo'lim; O'quv-uslubiy boshqarma	Tahliliy ma'lumot, Kengashga kiritilgan taklif, bayonnoma

DASTUR IJROSINI MONITORING QILISH BO'YICHA ASOSIY KO'RSATKICHLAR

№	Monitoring yo'nalishi	Baholash mezonlari	Tasdiqlovchi manba	Davriyligi
1	Akademik halollik bo'yicha o'quv-seminarlar	Rejada belgilangan tadbirlarning o'z vaqtida o'tkazilishi va maqsadli guruhlar qamrovi	Bayonnoma, ro'yxat, dastur, foto/axborot	Har semestr
2	Akademik yozuv va iqtibos ko'nikmalari	Amaliy seminarlar va uslubiy materiallar mavjudligi	Taqdimot, topshiriq, metodik material	Har semestr
3	Plagiat profilaktikasi	Antiplagiat natijalarini mazmunan talqin qilish bo'yicha tushuntirish va treninglar	Trening materiali, ma'lumotnoma	Har semestr
4	Sun'iy intellektdan mas'uliyatli foydalanish	Sillabus va topshiriqlarda AI chegaralarining ko'rsatilishi; zarur hollarda deklaratsiyadan foydalanish	Sillabus, topshiriq, AI deklaratsiyasi	Har semestr
5	Ilmiy ma'lumotlar haqqoniyligi va mualliflik	Fabrikatsiya/falsifikatsiya va mualliflik bo'yicha seminarlar o'tkazilishi	Seminar materiallari, ro'yxat	Yiliga
6	Manfaatlar to'qnashuvi	Manfaatlarni oshkor etish va chetlanish mexanizmlarining qo'llanishi	Deklaratsiya, bayonnoma qaydi	Zaruratga ko'ra
7	Etik ekspertiza	Tadqiqotchilar uchun yo'riqnoma va ekspertiza hujjatlaridan foydalanish	Ariza/reyestr, yo'riqnoma, qaror	Doimiy
8	Murojaat va apellyatsiya	Murojaatlarning belgilangan tartibda ro'yxatga olinishi va ko'rib chiqilishi	Ro'yxatga olish qaydi, qaror, apellyatsiya hujjati	Zaruratga ko'ra
9	Axborot ochiqligi	Kodeks, Nizom, tartiblar va shakllarning rasmiy manbada mavjudligi	Veb-sahifa, e'lon, QR-havola	Doimiy
10	Yillik tahlil va takomillashtirish	Tizimli muammolar va takliflar Kengash muhokamasiga kiritilishi	Tahliliy ma'lumot, Kengash bayonnomasi	Har o'quv yili yakunida